

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ

Розглядаються актуальні питання щодо активізації навчального процесу за рахунок широкого використання інформаційних технологій, які дають можливість формувати професійні знання у студентської молоді.

The article is dedicated to vital issues of making educational process more active due to wide using of informational technologies, which give the opportunity to form professional knowledge of students' youth.

Постановка проблеми. Перехід людства на інноваційний щабель розвитку приводить до поступової перебудови структурних елементів суспільства (технологічних, економічних, організаційних, соціально-психологічних та ін.) у напрямку, відповідному характеристикам інформаційної цивілізації. У зв'язку з цим набуває актуальності вмінь людини оперативно отримувати і передавати інформацію, розуміти логіку інформаційно-комунікативних процесів і активно до них долучатися. Функція формування людини, організованої відповідно суспільним запитам, завжди покладалася на систему освіти, зокрема вищу, завданням якої є підготовка спеціалістів, здатних забезпечити розвиток потенціалу держави, її самостійності і конкурентоспроможності.

Отже, сучасний фахівець повинен: мати високий рівень загальної, професійної і інформаційної! компетентності, вільно орієнтуватися у світовому інформаційному просторі і використовувати його ресурси для саморозвитку та самовдосконалення. Це означає, що одним із завдань викладача ВНЗ є створення освітнього середовища, яке здатне забезпечити самостійну пізнавальну активність студента [2].

Аналіз основних досліджень та > публікацій. Сьогодні не можна звести навчальний процес у ВНЗ лише до засвоєння

студентом суми знань, а треба навчати його вчитися, вміло використовувати здобуті знання та інформацію [1].

Проблема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес досліджувалась у працях А. М. Гуржія, М. І. Жалдакова, Ю. О. Жука та інш* учених.

Різноманітні аспекти впровадження інформаційних технологій стали об'єктом та проблемою дослідження у працях багатьох відомих науковців: з теорії комп'ютеризації навчання та інформатизації освіти (В. Безпалько, В. Биков, М. Жалдак, В. Мономахов); з теорії використання інформаційних технологій у навчальному процесі (І. Булах, Л. Раманишин).

Мега статті полягає в необхідності обґрунтування та внесення пропозицій щодо забезпечення ефективного використання інноваційних інформаційних технологій у навчальному процесі ВНЗ непедагогічного профілю і поглиблення професійних знань студентів при роботі в комп'ютерних системах.

Сьогодні дослідження інформаційних технологій набуло широкого розповсюдження, що і зумовлює мету написання даної статті - висвітлення суті та можливість використання інформаційних технологій, як однієї з основних форм організації навчання у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу дослідження, Використання інформаційного середовища в навчальних цілях є новим і найбільш перспективним напрямом в системі вищої освіти. Упровадження інформаційно-телекомунікаційних технологій у вітчизняну систему освіти, інтеграція навчальних закладів і освітніх ресурсів у єдиний інформаційний освітній простір визначено одним із пріоритетів державної політики у галузі освіти.

Сьогодні викладач вищої школи повинен бути не стільки носієм професійної та наукової інформації, скільки організатором і консультантом навчально-пізнавальної діяльності студентів, їх самоосвітньої і творчої роботи. Разом з тим приділяється недостатня увага до професійно-педагогічної підготовки викладачів ВНЗ, особливо непедагогічного профілю, як на рівні магістратури, так і в системі післядипломної освіти.

Вимогою сучасності є постійне поповнення своїх знань викладача у предметній галузі і водночас у професійному зростанні як педагога, формування власного стилю педагогічної діяльності, опанування новітніми знаннями в галузі педагогіки і психології, підвищення рівня педагогічної майстерності.

Сповна необхідно врахувати можливості студента як суб'єкта навчально-виховного процесу мже викладач, що не лише володіє достатньою сумою конкретних знань, але й оперує технологічними засобами ефективно організації співдіяльності з студентом щодо оволодіння значним матеріалом та трансформації цього матеріалу в дієв/перетворюючу практичну здатність фахівця. Тим самим значною мірою вирішується проблема максимального розкриття потенціалу кожної людини, її розвитку, формування як суб'єкта соціального життя, підготовки її до постійного удосконалення, саморозвитку та самоорганізації, пов'язаної з якістю функціонування педагогічної освіти, з теорією і практикою педагогічної майстерності.

Традиційна модель освіти, спрямована на передачу майбутньому вчителю необхідних знань, умінь і навичок, втрачає нині свою перспективність. Знаннева перспектива має стати як індивідуальна траєкторія кожного майбутнього вчителя у поєднанні з формуванням його загальнолюдських якостей та розвитку професійних здібностей.

Слід зазначити, що успіх впровадження інноваційних технологій залежить від реалізації головної з них - інформатизації навчального процесу. Саме інформаційні технології є базою для реструктурування навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи.

Створення сучасного освітнього інформаційного середовища неможливе без комп'ютеризації навчального процесу. Застосування комп'ютерної техніки сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, що і підвищує ефективність лекційних, семінарських, практичних і лабораторних занять.

Саме інформатизація освіти дає необхідний соціальний і економічний ефект за умови, якщо створювані і впроваджува-

ні інформаційні технології не стають чужорідним елементом в традиційній системі освіти, а природним чином інтегруються в неї, поєднуючись з традиційними технологіями навчання.

Інформатизація сьогодні розглядається як один із провідних шляхів модернізації системи вищої освіти і має забезпечити перехід до реалізації нових цілей освіти, нової її парадигми, яка полягає на усіх рівнях системи освіти у спрямованості навчання на розвиток особистості, формування здатностей до саморозвитку в усіх без винятку суб'єктів навчання, створення такого навчального процесу, який забезпечує рівні можливості для кожного.

Сьогодні значна увага приділяється таким методикам навчання, які здійснюються із застосуванням навчальних комп'ютерних програм, які реалізують діяльнісний підхід до навчання. Засоби реалізації зазначеного підходу слугують комплекси програмно-апаратних засобів (персональні комп'ютери, мультимедійний проектор та сенсорна дошка), що забезпечують можливість організації навчально-пізнавальної діяльності шляхом інтерактивного навчання.

Розвиток засобів навчання спричиняє і розвиток нових методів навчання, відродження тих методів, які не могли бути реалізовані без застосування комп'ютерних засобів навчання.

До таких методів можна віднести методи "інтерактивного навчання", суттєвою відмінністю яких від методів навчання є оперативна зміна темпу подання навчального матеріалу, форми подання, модифікації його змісту тощо, в залежності від результатів навчання.

Інтерактивність передбачає, перш за все, дистанційний діалог, у ході якого здійснюється взаємодія майбутнього фахівця і викладача, опосередковано через програмно-апаратні засоби, і їх взаємодія з навчальними комп'ютерними програмами. Іншою визначальною характеристикою інтерактивності процесу навчання є забезпечення можливості редагування змісту діяльності, або її результатів, як наслідок аналізу діалогу з майбутнім фахівцем.

Інтерактивне навчання - це такий вид навчально-пізнавальної діяльності, який реалізується у формі діалогу, з непе-

рвним редагуванням змісту навчання за результатами аналізу діяльності суб'єктів навчання [5].

Актуальним на сьогодні залишається питання ефективного впровадження тренінгових технологій в освітній процес вищої школи.

Перевагами тренінгового навчання перед іншими формами роботи ВНЗ є поєднання демократичних принципів роботи з інтерактивними методами [4].

Таким чином, кожна нова технологія, що запроваджується у навчальний процес, потребує чималих зусиль, багато часу і засобів для реалізації. Перед викладачами стоїть завдання розроблення та впровадження таких прийомів і методів навчання, які б ставили за мету активізацію творчого потенціалу студента та стимулювали б його бажання навчатися. При цьому необхідно враховувати, що універсальної технології немає, а тому викладач повинен розробити власний технологічний підхід інноваційного вдосконалення навчального процесу, він повинен володіти педагогічною майстерністю. Насамперед потрібно змінити принцип навчання студентів: забезпечити перехід від пасивного сприймання інформації до творчого здобуття знань. Вирішення цього завдання потребує спільних зусиль викладачів і студентів, спільної активізації дій у напрямі побудови інноваційного освітнього простору.

Якою ж повинна бути педагогічна модель в умовах інформаційного майбутнього? Як зазначає академік Новіков А. М. у розвитку людства існує три етапи: доіндустріальне, індустріальне і постіндустріальне суспільство (починаючи з другої половини ХХ століття). Його тривалість невідома, але спеціалісти передбачають його бурхливий розвиток у період найближчих десятиліть. Цю епоху ще називають "інформаційним суспільством".

І. М. Старіков вказує на зміну характеру підготовки і стану кадрових ресурсів, зростаючої потреби в їх оперативній підготовці в умовах інформаційного суспільства. Він підкреслює, що необхідно вести підготовку до інформаційного суспільства, починаючи з дитячого віку.

Іще один важливий аспект інформаційного суспільства - це зміна стилю і характеру праці: гнучкий графік роботи, можливість виконувати роботу у домашніх умовах і відправляти результати праці по Інтернету.

"...Довгий час нас, слов'ян, критикували за креативність мислення і фантазію, але саме ці якості забезпечують переваги в інформаційному суспільстві" [3].

Висновки. Отже, впровадження інноваційно-інформаційних технологій в навчальний процес вищої школи дає можливість майбутнім спеціалістам розширювати свої потенційні здібності, спонукає до активної навчальної, творчої і наукової діяльності, є засобом активізації вивчення тих предметів, які формують професію.

Література

1. Атаманчук П. С. Інноваційні технології управління навчанням фізики. / П. С. Атаманчук. Кам'янець-Подільський: К-ПДП, інформаційно-видавничий відділ, 1999. — 174 с.
2. Вища освіта в Україні: Навч. посіб. / За ред. В. Г. Кременя, С. М. Николаєнка. — К.: Знання, 2005. — 327 с.
3. Головченко Г. Формирование педагогической модели подготовки специалистов информационной деятельности в условиях информационного общества // 36. наук. пр. — Николаев : ИЛИОН. — 2009. — С. 86—97.
4. Новікова Л. М. Тренінг як засіб активізації навчання у вищій школі: науково-методичний посібник / Л. М. Новікова. — Павлоград: ЗДІЕУ, 2008. — 110 с.
5. Філіпова Л. Використання інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. // Наук.-метод. забезпечення професійної освіти і навчання. / За заг. Ред. В. О. Радкевич. — Х.: Компанія СМІТ, 2009. — С. 84—86.